

Samfundet S:t Erik
Stockholm

Stockholms stadsbyggnadskontor
Registraturen
Box 8314
104 20 Stockholm

REMISSYTTRANDE
2014-08-28
Dnr 2012-10147-53

stadsbyggnadskontoret@stockholm.se

Angående Program för Hammarbyhöjden och Björkhagen, Samrådshandling 2014-05-06 , dnr 2012-10147-53

Samfundets S:t Erik har tagit del av Program för Hammarbyhöjden och Björkhagen. Området är ur stadsbyggnadssynpunkt mycket värdefullt och rymmer höga bebyggelsehistoriska, arkitektoniska och landskapliga värden.

Programmet är väl genomarbetat på en strukturell nivå. Den översiktliga skalan gör att Samfundet S:t Erik nedan beskriver de viktigaste synpunkterna på planprogrammet vilka bör arbetas in i det fortsatta arbetet. Områdets centrala läge i närhet till den centrala staden och de i översiktsplanen utpekade stadsutvecklingsområden innebär tillsammans med de politiska målen för bostadsbyggandet i Stockholm ett hårt exploateringsstryck. Programmet tar ett samlat grepp på en större enhet, präglad av en för stadens identitet synnerligen viktig förkastningsbrant, landskapsanpassad funktionalistisk smalhusbebyggelse i kuperad terräng och en av stadens första och grannskapsenheter. Närheten till naturvärden i Nackareservatet i kombination med en generös och parkstruktur inom det studerade området måste utgöra förutsättning för stadsutvecklingen. I stort avspeglas detta i planen med några viktiga undantag.

Samfundet ställer sig positiv till stadsutveckling med respekt för lokala och plats specifika arkitektoniska och landskapliga värden, men oroas över tendenser till storskalig, förment stadsmässig och ekonomiserad stadsomvandling med skalförskjutningar i förhållande till den äldre bebyggelsen, brist på halvoffenliga rum som bostadsgårdar, tillräckligt stora daghems- och skolgårdar som följd.

I detta perspektiv ser Samfundet S:t Erik ser positivt på greppet att i planprogrammet skissera riktlinjer för en sammanhängande stadsutveckling där ny bebyggelse, park, platsbildningar och gator samt idrottsanläggningar och kommunal service i form av skolor och daghem planeras som en helhet. Detta är extra viktigt då den förslagna bebyggelsen tar park- och naturmark i anspråk och därmed innebär stora lokala förändringar för den enskilde medborgaren i de berörda områdena.

Post- och besöksadress	Telefon	E-kontakt	Postgiro	Bankgiro	Org.nr.
Köpmangatan 5, nb 111 31 STOCKHOLM	08-21 09 24	samfundet.st.erik@telia.com www.samfundetsterik.se	15 70 57 - 1	820-1550	80 2003 - 3950

Styrkan i områdesplaneringen innehåller även en svaghet; någonstans måste gränsen dras. Gränsen för planprogrammet för Hammarbyhöjden och Björkhagen är dragen så att den exkluderar området öster om Nynäsvägen, från Sofielundsvägen och norrut, och stråket Hammarbybacken – Kolerakyrkogården. I båda dessa zoner kopplas området till de stadens mest komplexa, expansiva och intressanta strukturer. Samfundet S:t Erik vill se en skisserad fördjupning av kopplingen även i dessa komplexa och bebyggda delar. Parallell och pågående planering måste redovisas för att förklara varför förslaget tyngdpunkt, vad gäller stadsomvandling och ihopkoppling, så markant utvecklas på natur- och parkmark i öster och norr, men inte i väster och nordväst, i riktning mot den centrala stadens stora kommersiella målpunkter, Globens arenaanläggning och tunga stadsutvecklingsområden.

De ansatser som skisseras i form av stadskoppling i form av kompletterande bebyggelsen och utveckling av gatumiljöer vid Olaus Magnus väg är positiva men måste förtydligas även utanför den dragna gränsen. Ett kompletterande studie av den viktiga och möjliga stadskoppling i stråken Paternostervägen – Blåsutparken – Globen och det delvis parallella parkstråket längs tunnelbanespåret från Hammarbyhöjdens tunnelbanestation - Blåsutparken – Globen, måste komplettera det vidare programarbetet.

Planprogrammet bevarar och utvecklar i stort park- och landskapsstrukturen i Hammarbyhöjden och Björkhagen, vilket Samfundet S:t Erik välkomnar. Typologier och värden i den befintliga bebyggelsen och grönstrukturen beskrivs och anges som utgångspunkt för det fortsatta arbetet med de kommande detaljplanerna, vilket även det är mycket positivt. Bristen i planprogrammet är en avsaknad av fördjupad beskrivning av värdena i det storskaliga stockholmslandskapet, främst förkastningsbranten mot Hammarby Sjöstad. Samfundets S:t Erik anser att landformen i sig har ett lika stort värde för stadens identitet som den mot Riddarfjärden och andra centrala vattenrum.

I tre områden förslås ny bebyggelse i större omfattning; i den ovan nämnda branten mellan Kalmgatan och Hammarbyvägen och i västra delen av Nytorps Gärd och i Hammarbyskogen.

Förslag till bebyggelse mellan Kalmgatan Hammarby fabriksväg placerar storskalig bebyggelse i en del av förkastningsbranten som är viktig för stadens och områdets identitet. Det är av stor vikt att fördjupa studien av hur befintlig vegetation i stråk mellan husen och ny gata kan bevaras för att bibehålla grönskan som ett avläsbart sammanhållande element. Förslaget måste utvecklas med så gles struktur och i en anpassad skala så att läsbarheten i fjärrperspektivet och karaktären i närmiljön fortsatt präglas av brantens vegetation och landformen i sig. Risken är annars stor att bebyggelseområdet helt förtar verkan av landformen och att den höga exploateringen leder till en negativ skalförskjutning i stadsbilden.

Den föreslagna bebyggelsen i Hammarbyskogen innebär en stor påverkan på ekologi och närrökreation för boende i området. Förslaget att utforma kvarter som gestaltningsmässig hybrid mellan Hammarby Sjöstads och Hammarbyhöjdens planstrukturer är inte ett giltigt motiv till att avvika från enkla och karaktärsfulla principer för placering av hus i naturmark som präglar Hammarbyhöjden. Samfundet S:t Erik önskar att programmet omarbetas med en planstruktur som tar vara på naturmarkens karaktär, placerar lamellhus i klar relation till topografin med breda släpp med sparad naturmark mellan husen. Det är även av stor vikt att de stråk av naturmark som skisserats, som kopplar området till den resterande skogen och

Post- och besöksadress	Telefon	E-kontakt	Postgiro	Bankgiro	Org.nr.
Köpmangatan 5, nb 111 31 STOCKHOLM	08-21 09 24	samfundet.st.erik@telia.com www.samfundetsterik.se	15 70 57 - 1	820-1550	80 2003 - 3950

Nackareservatet bibehålls och utvecklas. Helt i samklang med Hammarbyhöjdens plan- och bebyggelseprinciper.

Förslaget till bebyggelse på Nytorps Gärde innebär att parken radikalt minskas i den västra delen, medans parkstrukturen bibehålls i de centrala och östra delarna. Förslagen till ny bebyggelse kan accepteras om parken hålls utan biltrafik och skalan och planstruktur för den nya bebyggelsen respekteras och utgör utgångspunkt för samtida bostadsarkitektur. Föreslagna bostäder och park ska mötas i en öppen, bilfri brynszon utan gränsdefinierande gata. Principen att en gata ska definiera en offentlig park kan utvecklas i nya bebyggelseområden, inte styra kompletteringar av äldre bebyggelseområden med helt andra stadsbyggnadsprinciper.

Sammanfattningsvis anser Samfundet S:t Erik att:

- Planprogrammet i stort kopplar ett bra helhetsgrepp på det bebyggelsehistoriskt och landskapligt värdefulla området.
- Programmet redovisar en sammanhängande struktur med ny bebyggelse, park, platsbildningar och gator samt idrottsanläggningar och kommunal service som en helhet.
- Gränsen för planområdet tar inte med den viktiga kopplingen i väster mot stora och komplexa stadsutvecklingsområden, och i nord väst mot Södermalm.
- Stadsutvecklingen har i redovisningen en tyngdpunkt i öster där naturmark tas i anspråk, och saknar viktig information om anslutande stadsutveckling i väster.
- Viktiga kopplande stråk från området mot Blåsutparken och vidare mot stora målpunkter i Globen-området saknas.
- Förslagen omfattande bebyggelse vid i slänten mellan Kalmgatan och Hammarbyvägen riskerar att påverka den identitetsskapande förkastningsbranten. Omfattande bebyggelse leder även till en för stadsbilden negativ skalförskjutning.
- Föreslagna bebyggelse i Hammarbyskogen måste ansluta sig till Hammarbyhöjdens generella principer med lamellhus anpassade till topografin och med en sammanhållande vegetation som stomme.
- Bebyggelsen vid västra delen av Nytorps Gärde måste även den ansluta i planstruktur, skala och gatudragning till de gestaltungsprinciper i området. Trafik i park är inte möjligt och gatudragningen måste omstuderas för att få en bilfri park.

Samfundet S:t Erik

Monica Andersson
Ordförande

Jonas Berglund
Suppleant

Post- och besöksadress	Telefon	E-kontakt	Postgiro	Bankgiro	Org.nr.
Köpmangatan 5, nb 111 31 STOCKHOLM	08-21 09 24	samfundet.st.erik@telia.com www.samfundetsterik.se	15 70 57 - 1	820-1550	80 2003 - 3950